

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
З навчальної дисципліни
Теорія та практика тренінгової роботи
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти: I рівень

Викладач (і)	Стрільчук Оксана Володимирівна
Посилання на сайт	https://fppom.bdpu.org.ua/kafedra-psyhologiyi/
Контактний тел.	0963048251
E-mail викладача:	bumby@ukr.net
Графік консультацій	Четвер 13.00-14.00/субота 12.00-13.00 через тиждень (онлайн)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	20	18	112	іспит

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: тренінг; соціально-психологічний тренінг; групова форма роботи; тренінгова група; психолог-тренер; групова динаміка.

Мета курсу: засвоєння здобувачами основних теоретичних підходів та відпрацювання навичок використання методів і методик сучасної практичної психології в цілях організації та проведення психологічного тренінгу, а також оптимізація комунікативних можливостей особистості майбутнього психолога, необхідних для організації продуктивної взаємодії з іншими людьми в практичній діяльності і міжособистісних взаєминах.

Предметом навчальної дисципліни є методологічні теоретичні та конкретні методичні принципи побудови процесу психологічного тренінгу, розвиток навичок практичної роботи в системі психологічної допомоги.

Компетентності та програмні результати навчання:

№

Компетентності

1. **Фахові
компетентності
(ФК)**

ФК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

ФК 2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

ФК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язберезувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

ФК 4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

ФК 5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

ФК 6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

ФК 7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту

початкової освіти: мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язберезувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

ФК 8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ФК 9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

ФК 10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

ФК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

ФК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання (ПРН) (за стандартом)

ПРН 1. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПРН 3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 5. Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН 6. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 8. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН 9. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН 10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів

початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПНР 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПРН 14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПРН 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будьякої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Зміст курсу

Модуль 1. Соціально-психологічні засади тренінгової роботи.

Тема 1. Поняття про тренінг. Принципи тренінгу. Тренінг як метод активного навчання. Моделювання поведінки за допомогою тренінгу. Групова робота в традиційній культурі. Передісторія тренінгу. Тренінг як форма групового впливу. Принципи участі в тренінгу. Основні засади та особливості групової психотерапії.

Тема 2. Взаємодія в тренінговій групі. Феномен малої групи. Задання тренінгу та структура групи. Взаємодія тренера та групи. Особистість тренера. Єдність і конкуренція в групі. Опір в групі. Типи лідерства та групової ролі. Психологічна динаміка групи.

Тема 3. Види тренінгових груп. Групи зустрічей. Т-групи. Тренінги особистісного росту. Психокорекційні групи. Групи самопідтримки. Гештальт-групи. Групи, що використовують психодраму, транзактний аналіз. Групи тілесно-орієнтованої терапії. Комунікативний тренінг. Тренінг сенситивності.

Модуль 2. Методичні засади організації тренінгової роботи.

Тема 1. Планування та дизайн тренінгу, основні компоненти тренінгу. Замовлення на тренінг. Дослідження потреб учасників тренінгу та основні моделі їх задоволення. Підготовка технічного, організаційного оснащення тренінгу. Розробка критеріїв оцінки тренінгу. Планування основних етапів тренінгу, розминки, пауз, інструментів фасилітації учасників тренінгу.

Тема 2. Стандарти проведення тренінгу та оцінка ефективності тренінгу. Довіра до тренера. Компетентність тренера та її види. Етичні норми проведення тренінгу. Індивідуальний стиль роботи тренера: співвідношення демократичності та автократичності тренера. Основні компоненти тренінгу. Групова дискусія. Мозковий штурм. Рольова гра. Ділова гра. Рухові та інтерактивні вправи.

Тема 3. Тренінговий практикум (на прикладі розробки тренінгу з підвищення навчальної мотивації здобувачів вищої освіти). Самостійна розробка концепції тренінгу в групах. Презентація тренінгу. Апробація тренінгу. Обговорення результатів.

Методи навчання: Поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій: лекції (тематична/проблемна), практичні, пояснення, ілюстрування, проблемна бесіда, метод ситуацій, дискусія, «мозковий штурм», робота в малих групах, виконання практичних вправ та ін.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу потребує використання офісних програм призначені для основної маси користувачів.

Система оцінювання та вимоги:

Максимальна сума балів буде складати 100.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання – 50 (враховуючи бали за виконання завдань самостійної роботи і творчого завдання)

Максимальна кількість балів за іспит (тестові завдання) – 50 балів.

Форма звітності у I семестрі: іспит

При оцінюванні кожного змістового модуля враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

- 1. Відповідь на практичному занятті максимально 2 бали.**
- 2. Виконання самостійної роботи максимально 6 балів.**
- 3. Виконання творчого завдання до 20 балів.**

1. Бали за участь та відповіді на практичному занятті:

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмного матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; виявляє ініціативність і активність у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1.5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; активний у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків: виявляє малу активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

0.5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі. не виявляє активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

2. Бали за виконання самостійної роботи з теми (максимально 6 балів):

4 бали – повне, правильне, логічне розкриття теми самостійної роботи.

1 бал – лаконічність, змістовність матеріалу, власна точка зору

1 бал – дотримання норм форматування тексту.

3. Виконання творчого завдання (максимально 20 балів):

10 балів – включення всіх елементів, їх змістовність, відповідність тематики тренінгу;

10 балів – креативність, творчий підхід, дизайн презентації/постера

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: Навчальний посібник. Харків : ХНАДУ, 2015. 215 с.
2. Ачкасова О. В., Назаров Н. К. Комплексний тренінг : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спец. 051 «Економіка» (магістр.). Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 30 с.
3. Василюк Т. Г., Іванова К. Ю., Караман О. Л. та ін. Організаційно-педагогічні аспекти проведення тренінгів з питань соціального захисту і соціальної роботи в умовах воєнного стану : навч.-метод. посіб. / за ред. І. М. Трубавіної. Кривий Ріг : Криворізький держ. педагог. ун-т, 2024. 182 с.
4. Василюк Т. Г. Навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгів з соціальних питань. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 64 с.
5. Злишков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 209 с.
6. Карпенко Є. Основи психотренінгу: навч. посібник. Дрогобич. 2015. 78 с.
7. Матійків І. М. Основи тренерської майстерності : [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А. І. Якиміва. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.

8. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : [навч. посіб.]. К. : МАУП, 2004. 192 с.
9. Оніщенко Н. В. та ін. Прикладні аспекти організації та проведення професійного психологічного тренінгу : практичний посібник. Харків : Нац. ун-т, 2021. 182 с.
10. Технологія організації та проведення тренінгу: навчально-методичний посібник [Данілович Н. В., Левчук С. С., Несторук Н. О., Хронюк І. Є., Ярова Т. В.] / За загальною редакцією Левчук С. С. Сквиря Джерело, 2010. 64 с.
11. Технологія тренінгу / Упоряд. : О. Главник, Г. Бевз / за заг. ред. С. Максименко. К. : Главник, 2005. 112 с.
12. Чебикін О. Я., Сінельнікова Т. В. Психологічні основи тренінгових технологій : монографія. ПНЦ НАПН України. Одеса : ТОВ Лерадрук, 2013. 229 с.

Додаткові

1. Максименко С. Д., Прокоф'єва О. О., Царькова О. В., Кочкурова О. В. Практикум із групової психокорекції: підручник. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с.
2. Матласевич О. В. Теорія та організація психологічного тренінгу. Навчально-методичний посібник. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. 240 с.
3. Організація та проведення професійно-психологічного тренінгу : навчально-метод. посіб. — 2021. URL: https://books.ndcnangu.co.ua/knigi/posibnyk_PPTrenyng2021.pdf
4. Перепелюк Т. Д., Ільченко І. С. Організація і методика соціально-психологічних тренінгів: навчальний підручник. Умань: видавничо- поліграфічний центр «Візаві», 2014. 255 с.
5. Руденко Б., Щербак Н. Навчально-практичний посібник для тренерів з організації навчання з питань запобігання та протидії гендерно-обумовленому насильству. — Київ : НАДС, 2024. (електронне вид.) URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/PROFF%20NAVCHANJA/navcalno-practicnii-posibnik-dlia-treneriv-z-organizaciyi-navcannia-z-pitan-zapobigannia-ta-protidiyi-genderno-zumovlenomu-zokrema-domasnyomu-nasilstvu-1.pdf>
6. Тарасевич І. Ю. Психологічний тренінг: теорія та практика (глосарій і методичні підходи). 2024. (електронний навчальний посібник) URL: <http://dgu.com.ua/bitstream/123456789/1687/1/Глосарій%20Психологічний%20%20тренінг%20Тарасевич%20І.Ю..pdf>
7. Теличко Н. В. Тренінг формування основ педагогічної майстерності майбутніх учителів початкових класів : навчально-методичний посібник для спецкурсу. Тернопіль : Вектор, 2013. 522 с.
8. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.
9. Nelson K., Ronka D., Lang L., Korabek-Emerson L. Designing & Leading Life-Changing Workshops: Creating the Conditions for Transformation in Your Groups, Trainings, and Retreats. Cliffhouse Press, 2020. 310 p.

Інформаційні ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ

2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського

3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>

C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB

Електронна

бібліотека

“УКРАЇНКА”

5. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека

6. <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/224> Навчальна хмара. Електронні підручники.